

Кугай К. Б.,

доцент кафедри іноземних мов

Київського національного університету технологій та дизайну

СТАНОВЛЕННЯ КЛАСИЧНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ (XVII–XIX ст.)

Анотація. Стаття є аналізом історії розвитку університетської освіти саме на західноукраїнських землях XVII–XIX ст., спроба обґрунтувати процес становлення та розвитку класичної університетської освіти в Західній Україні і виділити основні етапи.

Незважаючи на досить широкі хронологічні межі дослідження у сучасній літературі тема становлення класичної університетської освіти саме в Західній Україні розкрита недостатньо. Це свідчить про потребу у висвітленні цих питань та актуальності вибору теми статті.

Ключові слова: класичний університет, братство, просвітництво, освіта, братські школи, друкарня, письменність, культурні традиції, історико–педагогічний процес, університетська освіта.

Постановка проблеми. Кожен народ у своєму історичному розвитку впродовж багатьох століть створював і акумулював свій головний капітал — морально–духовні цінності як основу формування культури. Але культура того чи іншого народу постає й розвивається як частина загальнолюдської культури. Все, що було напрацьовано людством до XX століття, слугувало певною базою для створення нової системи вищої освіти. Знання її історії дозволить більш глибоко проаналізувати перебіг процесів, що відбувалися в процесі її розвитку, і відібрати те найцінніше, що дозволить надалі розвивати сучасну систему освіти.

Розвиток науки у період зародження університетської освіти був тісно пов'язаний з тими загальнокультурними процесами, які переживало українське суспільство в цей період. Радикальний поворот до Заходу позначився новими якісними зрушеннями в усіх сферах освітньо–наукового життя українського народу. У навчальну практику українських освітніх закладів впроваджувалося вивчення так званих семи вільних мистецтв (*septem artes liberales*), які віддавна культивувалися в західноєвропейській системі освіти, в тому числі в католицьких школах, що діяли на українських землях. Орієнтація українських шкіл на вивчення вільних наук позитивно впливала не тільки на піднесення рівня освіти й наближення її до загальноєвропейських форм, а й об'єктивно сприяла розвиткові цих наук на українському ґрунті.

Виникнення класичної університетської освіти в Західній Україні — це досить складний, тривалий і багатогранний процес, передумовою якого стали ряд суспільних, економічних, політичних, наукових, організаційних подій і перетворень. Становленню класичної університетської освіти передувала діяльність освітніх навчальних закладів початкового та середнього рівнів. Значний вплив на розвиток університетської освіти справили діяльність братств і друкарень, а також вагомий внесок мала діяльність науковців, просвітителів, меценатів того часу. На терені України першими вищими навчальними закладами на зразок європейського класичного університету стали Острозька вища школа та Києво–Братська (Могилянська) колегія. Традиційно класична університетська освіта базувалася на природничо–наукових і соціально–гуманітарних спеціальностях.

З проголошенням незалежності в 1991 році Україна вийшла на новий етап суспільного розвитку. Перед українським суспільством виникла проблема реформування освіти, тому що саме вона може й здатна підготувати людину до нових складних видів діяльності, сприйняття та формування нових цінностей та ідей. Відомо, що із середньовічних часів вища класична освіта була зосереджена в стінах університетів. Цю традицію збережено дотепер майже в усіх класичних університетах розвинутих країн світу, які суттєво впливають на життя й розвиток своїх держав і суспільств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто зазначити, що дослідження питання становлення вищої університетської освіти в Україні є недостатньо вичерпним, дослідженим і науково обґрунтованим в педагогічній, історичній і публіцистичній літературі. Частина питань розкрита більш глибоко, інша частина — менш глибоко. Зокрема переважна частина джерел, що розкривають проблему становлення класичної університетської освіти на українських землях не акцентує свою увагу саме на західних регіонах. Також дослідниками не висвітлено питання етапів становлення університетської освіти в Західній Україні. Тому це питання залишається відкритим.

Питання становлення й розвитку університетської освіти в Україні розглядалися в працях

А.М. Алексюка, Т.В. Богатирьової, О.В. Глузмана, Н.М. Дем'яненко, Г.Г. Єфименко, В.М. Красникова, О.О. Любара, В.К. Майбороди, А.Н. Новомицького, М.Г. Стельмаховича, Є.П. Степановича, Д.Т. Федоренко та інших науковців. Зокрема, дослідження Н.М. Дем'яненко присвячене педагогічній парадигмі вищої школи України. Особливості вищої педагогічної освіти в Україні та історії української педагогіки досліджували В.К. Майборода та Д.Т. Федоренко.

Діяльність братств та їх внесок у становлення та розвиток вищої освіти досліджували такі науковці як Б. Год, Л. Коба, Я. Ісаєвич, К. Харлампович та інші.

Вагомі кроки на шляху дослідження питання становлення та розвитку Острозької академії зробили такі представники історії української школи та педагогіки як П.І. Дроб'язко, І.З. Мицько, В.В. Павленко, що допомагає багатьом людям пізнати яскраву, але не достатньо відому сторінку нашої історії.

Важливий внесок у дослідженні історії розвитку Львівського університету належить Р. Шусту — кандидату історичних наук, професору та Ю. Гудимі — завідувач музею історії Львівського університету.

Історію становлення та розвитку Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича досліджували такі науковці як М. Загородна, Н. Горюнова, Н. Ткач, В. Ряба, І. Кобилянський та інші.

Дослідженням питань утворення та розвитку Києво—Могилянської академії займалися З. Хижняк, В. Нічик, В. Маньківський, В. Горський, М. Ткачук, І. Лисий, В. Кубійович, І. Патрило, С. Голубев, Н. Мухин, П. Кудрявцев, В. Русанівський, М. Андрущенко та інші.

Аналіз наукових джерел показує значну зацікавленість істориків педагогіки різними аспектами розвитку освіти періоду Київської Русі та козацтва як частини передісторії становлення університетської освіти. Історію розвитку освіти в Україні досліджували О. Велемєць, Д. Герцюк, І. Курляк та ін. Дослідженню розвитку освіти та педагогічної думки цього періоду, діяльності братств і братських шкіл помітну увагу приділяли такі науковці як Б. Мітюров, З. Хижняк, В. Шокотко, Є. Мединський, М. Ковальський та інші. Розвиток педагогічної думки в Україні у добу козацтва вивчали П. Єрмаченко, І. Петрюк. Вченими проаналізовані становище вищої школи, важливі аспекти авторитарної освітньої політики за часів Київської Русі та козацтва.

Проблемі університетів як інституту суспільства, який розвиває не тільки освіту, а й науку, усесвітньовідомі наукові школи, питання культу-

ри та демократії, міжнародні зв'язки, присвячені роботи таких загальновідомих дослідників як Ю. Габермас, К. Ясперс, Д. Х'юмен. Серед вітчизняних дослідників проблемою університетів, у тому числі класичних, займався І. Тарапов. Його робота «Інтелектуальна праця, наука і освіта. Криза в Україні» висвітлює особливості розвитку класичної та професійної освіти України. Однак вищевказані наукові праці мають узагальнюючий характер, їх автори не ставили перед собою завдання розкрити конкретні особливості розвитку класичних університетів України.

Серед спеціальних історичних досліджень треба назвати працю С. Сірополко «Історія освіти в Україні», у якій автор приділяє увагу становленню та розвитку класичних університетів на території України, починаючи від виникнення перших класичних вищих навчальних закладів у XVI ст. і до радянської перебудови університетської освіти в 1930—х рр., а також розкриває особливості їх діяльності.

Метою статті є обґрунтування процесу становлення та розвитку класичної університетської освіти в Західній Україні (XVII—XIX ст.).

Виклад основного матеріалу. Виникнення й становлення вищої університетської освіти в Україні, як суспільно—історичний процес, тісно пов'язане з подіями історичного розвитку держави і співвідноситься з процесом становлення університетської освіти в інших країнах світу. На особливу увагу заслуговує становлення й розвиток гуманітарної університетської освіти, що заклала основу вітчизняної вищої освіти й слугувала джерелом провідних ідей упродовж кількох століть її розвитку.

В історії нашої країни XVI—XVII ст. був період складних економічних перетворень і політичних подій, коли міцніла та розвивалась Російська держава, а в Україні точилася боротьба народних мас проти феодального, польсько—шляхетського поневолення і католицизму.

Виникненню класичної університетської освіти в Західній Україні передували ряд причин релігійного характеру (насадження католицизму на території українського православ'я), діяльності братств (як організацій, які сприяли культурному, релігійному та національно—визвольному руху проти ополячення, окатоличення, культурної полонізації тощо), а також культурними, історичними, економічними та суспільними умовами тогочасного періоду.

Наприкінці XVI—го і в XVII столітті конфлікт між православ'ям і католицизмом, за словами Д. Чижевського, створив «ґрунт для утворення двох явищ — релігійної полеміки та національної школи». На його думку, як «релігійна полеміка

з необхідністю вимагала теологічних студій», так і народна школа, яка з'явилася й поширилась зусиллями релігійно—національних організацій — братств, «привела до зорганізування вищої освіти з релігійним забарвленням» [1, с. 24].

Існують діаметрально протилежні погляди на процес співіснування в Україні в XVI — першій половині XVIII ст. католицьких та православних освітніх інститутів: від думки про благодійність впливу вищої у той час європейської культури на українську через католицьку (латинську) освіту до трактування цього явища як культурного геноциду з боку польсько—католицьких колонізаторів. Безперечно одне — результатом цього співіснування був період розквіту освіти, науки, культури. За висловом Івана Огієнка, XVII століття є золотим віком української культури [13].

Процес співіснування католицької та православної освіти був бурхливим та сповненим протиріч, але неможливо заперечувати його кінцевий результат: високий ступінь розвитку української педагогіки, розмаїття типів шкіл у XVI—XVIII ст. Цей період називають добою українського Відродження.

Політична, національна, релігійна ситуація в Україні у XVI—XVII ст. зумовила існування двох напрямів освіти [6]:

— православного (братські школи; школи, засновані сільськими общинами, де вчителювали дяки; школи при православних церквах і монастирях; січові й козацькі школи);

— католицького (школи католицьких орденів — єзуїти, василіани, домініканці, піари). Існували й уніатські школи, створені на базі православних після Брестської церковної унії 1596 р.; школи протестантських общин; національні школи різних народів, які проживали в Україні.

Велику роль в у поширенні освіти (спочатку шкіл, а згодом вищої освіти) відіграли братства. Це були національно—релігійні громадські організації українських і білоруських православних міщан у XVI — XVIII ст.; це організації міського населення, передусім ремісників і купців, які об'єднувалися з метою боротьби проти ополячення та окатоличення українського населення [2, с. 87—90]. Братства — унікальний феномен в національній історії українського народу щодо ролі, яку вони відіграли в консолідації народності на ідеологічних засадах православ'я та завдяки роботі серед усіх верств населення. Архівні джерела [16] характеризують братства як особливі спільноти при церквах, які справили велику допомогу у боротьбі за православ'я.

Братства були досить поширеними в Європі. Ще в середньовіччі створювались вільні угруповання з метою релігійної, благодійної професійної

діяльності. В Україні діяльність братств мала на меті ще й просвітництво.

Братчики розуміли, що для ведення боротьби проти польсько—литовської шляхти та окатоличення — елементарної освіти було замало. Для того, щоб зберегти православну віру, популяризувати українську мову та культуру серед населення, а особливо молоді, необхідно було створювати засоби для реалізації цих цілей. Отже, наприкінці XVI ст. братства розгорнули свою діяльність: почали створювати навчальні заклади (так звані братські школи різного типу — початкові, середні, вищі), відкривали друкарні для випуску різних жанрів літературної продукції (релігійної, навчальної) [5, с.85—90].

Братські школи — це українські релігійно—національні навчальні заклади православних меценатів, що створювалися при підтримці братств та православної церкви [2, с. 87—90].

Своїм найважливішим завданням братства вважали поширення освіти серед українського населення, захист української нації, а водночас і оборону православ'я перед натиском католицизму. Релігійного характеру братства набули саме під впливом боротьби з протестантизмом та католицизмом. Зрештою, вони стали на сторожі національних потреб, створюючи школи та друкарні.

Дослідники одноставно підкреслюють позитивну роль братств в очищенні релігійно—церковного життя, у розвитку освіти та культури. Іван Огієнко, характеризуючи просвітницьку діяльність братських шкіл, зазначив, що вони «...рано пізнали, що добра освіта — то найкраща зброя для оборони батьківської віри» [11, с. 140—141].

Під тиском прогресивних сил України, польський король Стефан Баторій дозволив Віленському братству відкривати школи, а у 1585 це право поширилось на всі братства Великого князівства Литовського та Галичини. Того ж року пройшов і перший набір учнів у Львівську братську школу [3, с. 56—61]. Братські школи не давали вищої освіти, але давали досить пристойний рівень знань, якого вистачало людям власне для захисту себе від політики поневолення та захисту країни від занепаду.

За останніми науковими дослідженнями [12] виділяють такі основні етапи становлення та розвитку університетської освіти в Україні:

— зародження й становлення університетської освіти (XVII—XVIII ст.).

Український народ завжди прагнув до розвитку й піднесення освіти й культури. Починаючи з XV століття, поступово освіченість Заходу проникає в Україну і набирає сили в братських школах XVI—XVII ст., а потім розквітає у стінах Острозької та Києво—Могилянської академії. Кінець

XVI — початок XVII ст. позначився пробудженням «сплячого генія» українського народу. У рамках загальнокультурного процесу європейських країн розвивалося письменство, шкільництво, почала складатися система освіти: монастирські школи, школи при соборах та університети. Орієнтиром були країни Західної Європи. Йшла мова не лише про розширення загальноосвітніх шкіл різних рівнів, але й передусім про становлення університетської освіти. [8];

— перетворення університетів на освітні центри (з 1803р.).

Починаючи з 1803 року, російська, а значить і українська університетська система поступово закріплює за собою освітню орієнтацію як головну. Це значною мірою сприяло девальвації класичної університетської ідеї. На відміну від німецької, англійської, американської моделей, наукові дослідження виявились поза межами університетів і почали згуртовуватися в дослідницьких інститутах Академії наук та галузевих академіях.

— становлення університетської освіти в Україні після Жовтневої соціалістичної революції.

Для періоду університетської освіти з 1920 по 1933 рік характерні різноманітні експериментальні форми, серед яких — діяльність інститутів народної освіти. З середини 30-х років XX століття починається період уніфікації університетської освіти, що передбачало скасування статутів університетів, позбавлення їх самостійності, розробку й затвердження однотипних для всіх університетів навчальних планів і програм. Природний хід перетворення університетів у науково-освітні комплекси, який був характерним для розвитку університетської освіти в Західній Європі, в Україні був порушений.

— становлення університетської освіти в Україні після Великої Вітчизняної війни;

З початком Великої Вітчизняної війни позитивні зміни в університетській освіті України були призупинені. У період війни університети працювали в умовах евакуації. Система університетської освіти в Україні продовжувала свій розвиток в повоєнний період.

— оновлення університетської освіти після 1991 року в самостійній державі.

З 1991 року почався етап формування державної політики в сфері вищої, зокрема університетської освіти. Головними особливостями цього етапу можна вважати: реорганізацію провідних педінститутів в університети а також — регіональну стратегію розташування університетів як центрів підготовки фахівців з різних спеціальностей та профілів близько до місця їх переважного працевлаштування. Контингент студентів університетів приводився у відповідність із запитом на

фахівців у різних галузях. Університети почали гнучко реагувати на зміни в соціальному запиті на підготовку кадрів з нових спеціальностей.

Стан освіти на західноукраїнських землях. Після прилучення Галичини до Австрійської імперії, що на цей час була в апогеї свого розквіту (1772), рівень освіти на Західній Україні почав поліпшуватися завдяки реформам; розбудовано школи, модернізовано методи навчання. Відбувається декілька шкільних реформ: 1777 р. — з наказу Марії—Терезії, а 1781 р. — Йосифа II. Політична обстановка у XIX ст. характеризується українсько—польською конфронтацією у Галичині та українсько—мадярською на Буковині. На початку XIX ст. під впливом польських кіл постійно обмежувалося українське шкільництво. [14].

Після короткого періоду поліпшення стану української освіти, пов'язаного з буржуазно—демократичною революцією 1848 р. (знято заборону на викладання української мови у школах, організовано приватні українські школи), триває політика національного пригнічення, особливо в освітній справі. Після 1867 р. польська мова була провідною у Львівському університеті та всіх професійно—технічних закладах, гімназіях. На цей час у провінції налічувалося 96 польських і лише 6 українських гімназій. У початкових школах польських класів було втричі більше, ніж українських.

На землях Східної Галичини і Буковини впроваджувалася загальноімперська система освіти. Початкова освіта здійснювалася у парафіяльних (церковних), згодом — тривіальних (народних) та головних початкових школах. Іноді українську мову в них вивчали за латинським шрифтом. З 1867 р. обов'язковим стало вивчення польської мови. У другій половині XIX ст. виникає новий тип початкової двомовної школи — утравістична школа, де основні предмети викладалися польською мовою, а решта — українською. Усі початкові школи поділялися на сільські та міські. Програма навчання у сільській школі була примітивною, не давала можливості для продовження освіти. [14].

Середня ланка освіти була репрезентована класичними гімназіями та реальними школами з польською мовою навчання. Велику роль відіграла Українська Церква, яка протистояла германізації та полонізації освіти. Для парафіяльних шкіл у цей час видаються читанка, катехізис, буквар. У другій половині XIX ст. українське духовенство виборює право нагляду за школами.

Полонізація освіти викликала активне протистояння української інтелігенції. Досягненням було відкриття у Львівському університеті кафедри української мови (1851) та кафедри української історії на чолі з М. Грушевським (1898).

Наростання національного руху українців імперії Габсбургів сприяло розвитку педагогічної думки та організаційному оформленню українського культурно—освітнього руху. Наприкінці XIX ст. політиці заборони української мови і культури активно протидіяли «Просвіти», які ставили за мету сприяння освіти українського народу його рідною мовою. Перша організація «Просвіти» виникла в 1898 р. у Львові.

Львівський національний університет імені Івана Франка (у 1918 — 1939 рр. Університет Яна Казимира) — один з найстаріших у Східній Європі та найстаріший в Україні університет — уже четверте століття творить свою історію [10].

Після неодноразових клопотань король Ян II Казимир 20 січня 1661 р. підписав диплом, який надавав єзуїтській колегії у Львові «гідність академії і титул університету» з правом викладання всіх тодішніх університетських дисциплін, присудження вчених ступенів бакалавра, ліценціата, магістра та доктора. Однак, відразу ж після підписання диплому, створення академії зустріло рішучу опозицію Краківського університету та окремих впливових осіб держави, що його підтримували. Незважаючи на перешкоди, у Львівському університеті навчання велося за зразком інших європейських академії. На чолі університету стояв ректор. Приміщення університету було поблизу Краківської вулиці в центрі Львова. Навчальний заклад будував і купував нові приміщення, мав свою бібліотеку, найбільшу у Львові друкарню. [4].

Роль середнього навчального закладу при Львівському університеті відіграла колегія, яка була підготовчим етапом для бажаючих продовжувати навчання. Всі університетські дисципліни викладали професори [7].

Після розпуску у 1773 р. ордену єзуїтів Львівський університет було закрито. Однак, незабаром ряд підрозділів єзуїтської академії стали підвалинами Йосифінського університету у Львові. Урочисте відкриття університету відбулось 16 листопада 1784 р. У період між 1805 і 1817 роками у Львові на базі університету діяв лицей. Це було пов'язано з реформою вищої освіти в Австрійській державі. [7].

З 18 листопада 1918 р. спеціальним розпорядженням оголошено, що Львівський університет бере під свою опіку Польща, і присвоїли йому ім'я польського короля Яна Казимира. Мовою викладання у навчальному закладі стала тільки польська, лише на теологічному факультеті окремі дисципліни читалися латинською мовою. Кафедри з українською мовою викладання були закриті. Протягом двох—трьох років було звільнено з роботи всіх професорів і доцентів української на-

ціональності, українській молоді було обмежено доступ до навчання в університеті. Лише в 1933 р. право викладання отримав доцент І. Свенціцький. За кількістю студентів Львівський університет був одним з найбільших у Польщі.

11 жовтня 1999 року Указом Президента України Львівському державному університету імені Івана Франка надано статус «національний» [9].

Отже, Львівський національний університет імені Івана Франка, будучи класичним університетом, є одним із найпотужніших центрів освіти, науки і культури України. Він робить суттєвий внесок у духовну і матеріальну культуру українського народу. Головний принцип, який визначає всю діяльність університету — це творення класичного національного університету європейського типу і рівня.

У 1868 році ставиться питання в Буковинському сеймі про заснування юридичної академії в Чернівцях. А 1872 року депутат краю доктор Костянтин Томашук на засіданні від 28 листопада 1872 р. висунув і обґрунтував пропозицію про заснування в Чернівцях університету.

Указом австрійського імператора Франца—Йосифа від 31 березня 1875 р. було засновано Чернівецький університет, у тому числі й богословський греко—православний факультет — єдиний православний факультет в Австрійській імперії. 4 жовтня 1875 р. відбулося урочисте відкриття університету, якому було надано назву Чернівецький університет ім. Франца—Йосифа. [15].

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича — один із найстаріших класичних університетів в Україні. Розташований у величній будівлі сучасних Чернівців — комплексі, спорудженому в 1864—1882 рр. як резиденція буковинських митрополитів за проектом відомого чеського архітектора Йосифа Главки.

Університет мав різні назви: імені Франца Йосифа (Чернівецький університет імені Франца Йосифа) у 1875—1918 рр., *Universitatea Regele Carol I din Cernăuți* (1919—1940) і Чернівецький державний університет після 1940 року. У 1989 році Чернівецькому університетові присвоєно ім'я Юрія Федьковича. 11 вересня 2000 року Указом Президента України Чернівецькому державному університету імені Юрія Федьковича надано статус національного.

Після розпаду Австро—Угорської імперії 1918 року і прилучення Буковини до Румунського королівства університет до 1940 р. вважався румунським вищим навчальним закладом. У 1918—1940 рр. університет було румунізовано, скасовано українські кафедри, а українських професорів звільнено.

У 1940 р. після звільнення українських земель від окупантів та включенням їх до УРСР,

університет реорганізовано у державний вищий навчальний заклад з українською мовою навчання та поділено на 7 факультетів, а з 1955 на 11 факультетів, діяла 51 кафедра. Теологічний факультет було ліквідовано. Запроваджене заочне й вечірнє навчання та аспірантуру.

Університет пройшов складний шлях існування й розвитку, став значним осередком освіти, науки, культури Буковинського краю і всього західного регіону України.

Висновки. Історія розвитку вищої школи говорить про те, що система вищої освіти є своєрідною моделлю соціокультурних умов, що виникли в суспільстві на певному історичному етапі. Саме тому вона є об'єктом історико—педагогічних досліджень. Більше того, ці дослідження необхідні для створення нової моделі вищої освіти в Україні в новому столітті.

Досягнення університетської освіти в Україні дозволяють стверджувати, що система вітчизняної університетської освіти має глибоке історичне коріння, ґрунтовну наукову основу й непересічну національну традицію.

Література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник / А. М. Алексюк. — К.: «Либідь», 1998. — 560 с.
2. Артемова Л. В. Історія педагогіки України / Л. В. Артемова. — Київ.: Либідь, 2006. — 424 с.
3. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України / В. Бокань, Л. Польовий. — Київ, 1998. — 232 с.
4. Гудима Ю. Народження Університету: явне та сокровенне в експозиції музею «Каменярь» [Електронний ресурс] / Ю. Гудима. — Режим доступу: <http://kameniar.franko.lviv.ua/cms/>
5. Захарченко М. В. Соціологічна думка України: Навчальний посібник / М. В. Захарченко. — Київ.: Заповіт, 1996. — 424 с.
6. Історія українського шкільництва та педагогіки [Електронний ресурс] // Studentam.net.ua — Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/2295/97/>
7. Історія Університету [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua/>
8. Козацька І. В. Історія зародження вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / І. В. Козацька // Портал сучасних педагогічних ресурсів. Е—журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». — 2010. — Режим доступу до ресурсу: http://intellect—invest.org.ua/pedagog_editions_e—magazine_pedagogical_science_vypuski_n3_2010_st_11/
9. Кушнір Л. 350 свічок на торті альма—матер «Україна молода» [Електронний ресурс] / Л. Кушнір. — Режим доступу: <http://umoloda.kiev.ua/pumber/1820/174/64594>
10. Львівський національний університет імені Івана Франка «Львівський національний університет імені Івана Франка» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://universities.org.ua/lviv/142—lnu>
11. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко. — Київ : Довіра, 1992. — 141 с.
12. Особливості розвитку університетської освіти в Україні / І. В. Міщинська // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. — 2013. — Вип.

39(4). — С. 41—47. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspo_2013_39%284%29_8

13. Пінчук Ю. А., Завальнюк О. М. Огієнко Іван Іванович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. — К.: Наук. думка, 2010. — Т. 7. — 520 с.
14. Сірополко Степан. Історія освіти в Україні. — Київ: Наук. думка, 2001. — 912 с.
15. Університетська преса // Чернівецький університет. 1875—1995: Сторінки історії. — Чернівці: Рута, 1995. — 115 с.
16. Центральний державний історичний архів України, м. Київ. Ф. 363 Духовные нужды православия в Галиции. Оп. 1. Спр. 142. В связи с религиозным прошлым, арк. 60—62.

Кугай К.Б. Становление классического университетского образование в Западной Украине (XVII—XIX). — Стаття.

Анотація. Стаття являється аналізом історії розвитку університетського образования на западноукраїнських землях в XVII—XIX вв., попиткою обосновати процес становлення і розвитку класического університетського образования в Западной Украине.

Несмотря на достаточно широкие хронологические границы исследования в современной литературе, тема становления классического университетского образования в Западной Украине раскрыта недостаточно. Это свидетельствует о потребности в освещении данных вопросов и актуальности выбора темы статьи.

Ключевые слова: классический университет, братство, просвещение, образование, братские школы, типография, грамотность, культурные традиции, историко—педагогический процесс, университетское образование.

Kugai K. The formation of classical university education in Western Ukraine (XVII—XIX). — Article.

Summary. The article is an analysis of the history of higher education development on the Western Ukrainian lands in XVII—XIX centuries, an attempt to substantiate the process of formation and development of classical University education in Western Ukraine and to highlight the main stages.

Despite rather broad chronological boundaries of the research, in modern literature the topic of classical University education formation in Western Ukraine is not sufficiently discussed. This demonstrates the need to cover the issues and the relevance of the article's topic.

Keywords: classical univeristy, brotherhood, enlightenment, education, brethren schools, printing office, literacy, cultural traditions, historical and pedagogical process, university education.